

3. Пивовар Н.М. Кімната-музей А.С.Макаренка / Н.М. Пивовар, Н.М. Тарасевич, О.Г. Штепа [та ін.] // Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка мовою музейних експонатів: нариси про музеї, музейні кімнати, музейні аудиторії. – Полтава, 2000. – С. 30–39.

4. Радул О.С. Макаренко про трудове виховання малих дітей в родині / О.С. Радул // Технології професійної підготовки майбутнього вчителя: сучасні моделі і компетентнісний дискурс педагогіки А. М. Макаренка: матеріали XIX Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12-13 березня 2020 р.) / за ред. М. В. Гриньової. – Полтава : ФОП Гаража М. Ф, 2020. – С. 29–31.

5. Синявська Л.І. Музейна педагогіка в системі формування особистісно-професійних цінностей учителя / Л.І. Синявська // Технології професійної підготовки майбутнього вчителя: сучасні моделі і компетентнісний дискурс педагогіки А. М. Макаренка: матеріали XIX Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12-13 березня 2020 р.) / за ред. М. В. Гриньової. – Полтава : ФОП Гаража М. Ф, 2020. – С. 31–32.

6. Тараненко А.К. Актуалізація ідей А.С.Макаренка щодо формування морально-вольових якостей у важких підлітків засобами фізичного виховання / А.К. Тараненко, І.В. Тараненко // Технології професійної підготовки майбутнього вчителя: сучасні моделі і компетентнісний дискурс педагогіки А. М. Макаренка: матеріали XIX Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12-13 березня 2020 р.) / за ред. М. В. Гриньової. – Полтава : ФОП Гаража М. Ф, 2020. – С.187–189.

7. Фролова Т.В. А.С. Макаренко про дитячий колектив та його вплив на формування особистості в світлі сучасних підходів / Т.В. Фролова // Технології професійної підготовки майбутнього вчителя: сучасні моделі і компетентнісний дискурс педагогіки А. М. Макаренка: матеріали XIX Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12-13 березня 2020 р.) / за ред. М. В. Гриньової. – Полтава : ФОП Гаража М. Ф, 2020. – С. 195–197.

АКТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ДОСВІДУ А.С. МАКАРЕНКА ЩОДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Бардінова А.О.
Полтава, Україна*

Процес реформування усіх сфер життя українського суспільства потребували змін і вимог до управління в освітній галузі, зокрема, до управління закладом освіти.

Сьогодні багато ведеться дискусій щодо створення нової «філософії» управління, яка повинна увібрати в себе новий стиль управління, зорієнтований на людину. За такої ситуації для нас стала цікавою позиція щодо функціонального забезпечення процесу управління освітніми закладами практиків-керівників, досвід управління яких отримав випробування часом.

Дивовижну спадщину в цьому плані залишив нам А.С. Макаренко. Всесвітньо відомою є управлінська діяльність А.С. Макаренка як педагога та керівника декількох навчально-виховних закладів.

Предметом нашого дослідження стали функції управління освітнім закладом в творчій спадщині А.С. Макаренка, зокрема, планування, і як різновид функції планування сучасності – бізнес-план. Розкриття їх сутності та особливостей і є метою даної статті.

Аналіз досліджень і публікацій. Функції управління в теоретичній спадщині А.С. Макаренка стали предметом дослідження багатьох вітчизняних учених. Утім, з-поміж них варто назвати дослідження А. Ткаченка, Н. Саннікової, В. Пікельної, оскільки вони є вихідними у дослідженні нами проблеми. Так, функцію проектування як виду діяльності, що характеризує високий рівень професіоналізму А.С. Макаренка як керівника проаналізовано у дослідженні А. Ткаченка [5, с. 78-82]. Предметом дослідження Н. Саннікової в управлінській діяльності А.С. Макаренка стали такі функції, як: аналіз, цілепокладання, проектування, керівництво, організація, контроль, регулювання [4, с. 52-65]. В. Пікельна досліджувала комплекс функцій управління, здійснюваним А.С. Макаренком у процесі управління ним декількох навчально-виховних закладів [3, с. 59-62].

Виклад основного матеріалу. Аналіз творчого доробку Антона Семеновича Макаренка дозволив з'ясувати функції управління у керованих ним освітньо-виховних установах. Особливого значення А.С. Макаренко як керівник освітніх закладів надавав реалізації такої функції, як планування, що являє собою вид діяльності щодо своєрідного визначення конкретних задач. У теоретичній спадщині педагога неодноразово підкреслюється значення плану роботи, який повинен мати усі структурні елементи закладу освіти. Так, наприклад, у параграфі IV «Конституції» трудової комуни імені Ф.Е. Дзержинського зазначається, що план роботи робочого загону встановлюється на тиждень на виробничому засіданні. До того ж «кожен робочий загін на роботі зобов'язаний діяти строго відповідно своєму плану і відмічати в рапорті всі відхилення від нього» [1, с. 148-149].

Одним із способів оновлення процесу управління закладом освіти відповідно до сучасної освітньої політики держави є створення й запровадження в процес управління закладом освіти бізнес-плану як різновиду функції планування сучасності, сутність якого полягає у стратегічному розвитку закладу освіти. І вміння керівника управляти цим процесом неодмінно приведе, на наш погляд, до змін управління закладом освіти, зорієнтованої на людину, на повагу та довіру до неї. У педагогічному сенсі розглянемо (схематично) сутність основних напрямів бізнес-плану.

Розділ I. Освітні послуги навчально-виховного закладу

1.1. Характеристика освітніх послуг, заради яких створюється освітній заклад:

1.1.1. З'ясувати переваги освітнього закладу у відповідності до інших.

1.1.2. Виокремити потреби, які і чиї буде задовольняти саме цей освітній заклад.

1.1.3. Визначити, якими навчальними програмами (державними чи авторськими, чи тими та іншими) буде захищений навчально-виховний заклад.

1.2. Оцінити вартості тих затрат, що потребуватиме навчально-виховний заклад, надаючи основні та інші освітні послуги.

Розділ II. Ємність майбутнього «інтелектуального ринку» освітнього закладу

2.1. Визначити інтелектуальний потенціал освітнього закладу.

2.2. Виявити готовність купити «інтелектуальний» потенціал освітнього закладу (хто, чому, скільки і коли готовий купити цей «інтелектуальний» потенціал освітнього закладу).

2.3. Дослідити спроможність застосування отриманих знань в освітньому закладі на практиці.

Розділ III. Освітні послуги навчально-виховних закладів аналогічного спрямування

3.1. Схарактеризувати освітні послуги навчально-виховних закладів аналогічного спрямування.

3.2. Визначити ефективність існування освітніх закладів: завдяки чому (дизайну, рекламі, рівню отриманих знань тощо) або кому (вмілому виконанню функцій управлінської діяльності керівником освітнього закладу або іншими суб'єктами навчально-виховного закладу).

3.3. Дослідити конкурентну спроможність того чи іншого закладу освіти.

3.4. Виявити нові педагогічні технології, які зумовлюють конкурентноспроможність освітнього закладу.

Розділ IV. Імідж освітнього закладу

З'ясувати:

4.1. Надходження інформації про освітній заклад (де, коли і ким розміщується інформація про освітній заклад?)

4.2. Організацію реклами освітнього закладу (ким і як?).

4.3. Рекламу освітніх послуг того чи іншого освітнього закладу.

4.4. Критерії оцінювання діяльності освітнього закладу.

Розділ V. Розвиток освітнього закладу

5.1. Схарактеризувати нормативно-правові документи, які забезпечують існування та перспективу розвитку освітнього закладу (Статут. Ліцензія. Положення).

5.2. Визначити інноваційні підходи до організаційно-правових форм управління закладом освіти (Впровадження НОП у діяльність менеджера з управління закладом освіти).

5.3. З'ясувати суть державно-громадського управління освітнім закладом.

5.4. Визначити внутрішньошкільний менеджмент та його роль у розвитку освітнього закладу. (Назвати основні функції внутрішньошкільного управління: аналіз інформації, планування, організація, контроль і загальна для всіх функцій – функція прийняття рішень. З'ясувати завдання кожної функції; види планів закладу освіти (наприклад, перспективні, річні, оперативні, тимчасові, плани методичних об'єднань вчителів та інші).

Розділ VI. Організаційно-функціональна схема освітнього закладу

6.1. З'ясувати кадровий склад освітнього закладу.

6.2. Визначити, якого профілю потрібні фахівці освітньому закладу (профіль, досвід, освіта тощо).

6.3. З'ясувати, на яких умовах працюватиме кожен із запрошених на роботу до освітнього закладу фахівців (постійна робота чи за сумісництвом, за контрактом чи на договірній основі).

6.4. Ознайомити з функціональними обов'язками кожного фахівця, хто працюватиме в освітньому закладі, тобто чітко визначити: хто і чим буде займатись.

6.5. Виокремити координуючі й контролюючі органи управління закладом освіти в системі освіти (хто безпосередньо здійснює управління закладом освіти; який вищий орган громадського самоврядування в ньому; який постійно діючий дорадчий колегіальний орган управління, хто голова його тощо).

Розділ VII. Фінансовий план розвитку освітнього закладу

7.1. З'ясувати законодавчу базу фінансово-господарської діяльності освітнього закладу.

7.2. Виокремити фінансові документи плану розвитку закладу освіти (таблиця доходів і витрат на «освітню продукцію»; баланс витрат і надходжень; графік прогнозу обсягу реалізації «освітньої продукції»; графік досягнення беззбитковості та ін.).

7.3. Розглянути питання щодо оцінки можливих витрат освітнього закладу (впровадження того чи іншого інноваційного освітнього проекту, педагогічних технологій тощо) та його динаміку на перспективу.

РОЗДІЛ VIII. Програма страхування освітнього закладу

8.1. Проаналізувати інформацію про різні ризики (що спроможне привести до припинення діяльності освітньої установи).

8.2. Визначити засоби профілактики ризиків та шляхи запобігання ризикам.

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок про те, що бізнес-план є однією з основних функцій управління закладом освіти, який реалізується через визначення основних видів діяльності і заходів, а також їх конкретних виконавців і термінів здійснення. Звідси випливає, що управлінська функція планування (у вигляді плану роботи запровадженого А.С. Макаренком у навчально-виховних закладах та бізнес-плану розвитку освітнього закладу в сучасних умовах) – це особливий вид управлінських дій як об'єктів, так і суб'єктів освітніх закладів.

Таким чином, управлінський досвід А.С. Макаренка як керівника установ являє собою цінний матеріал для розв'язання проблем управління сучасним закладом освіти.

Список використаних джерел:

1. Макаренко А.С. Педагогічні твори [Текст] : В 8-ми т. – Т. 3. / Сост.: Л.Ю. Гордин, А.А. Фролов. – М.: Педагогика, 1984. – 512 с.

2. Макаренко А.С. Педагогічні твори [Текст] : В 8-ми т. – Т. 8. / Сост.: М.Д. Виноградова, А.А. Фролов. – М.: Педагогика, 1984. – 400 с.

3. Пикельная В.С. Теоретические основы управления (школоведческий аспект) [Текст] : методическое пособие / В.С. Пикельная. – М.: Высшая школа, 1990. – 175 с.

4. Санникова Н.Г. Теоретические основы профессиональной подготовки социального педагога как социально-педагогического менеджера [Текст] : монография / Н.Г. Санникова. – Екатеринбург: Изд-во ГОУ «ВПО Рос. гос. проф.-пед. ун-т», 2008. – 167 с.

5. Ткаченко А.В. Деякі аспекти формування управлінського професіоналізму А.С. Макаренка в «горьківській» період його педагогічної творчості [Текст] / А.В. Ткаченко // Витоки педагогічної майстерності : збірник наук. пр. Серія «Пед. науки» / Полтав. держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка : голов. редкол.: В.О. Пашенко, А.М. Бойко, М.В. Гриньова [та ін.]. – Полтава : АСМІ, 2008. – Вип. 6. – С. 78–82.

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ А.С. МАКАРЕНКА

*Бардінова А.О.
Полтава, Україна*

Сучасний період розбудови України як правової держави, кризові процеси, що відбуваються в ній висувають на перше місце питання правової орієнтації фахівців будь-якої сфери людської діяльності, спричинена змінами стратегій реформування українського суспільства в умовах соціально-економічних, політичних зрушень, які потребували від них уміння орієнтуватися в правовій базі, вміння вирішувати правові питання в межах чинного законодавства, при цьому бути непримиренними до тих, хто закони порушує.

Гострота проблеми знаходить відображення в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті, та інших нормативно-правових документах. Саме тому актуальною постає проблема формування правової компетентності у студентів, майбутніх менеджерів з управління закладом освіти в умовах магістратури, яка б забезпечувала майбутнього фахівця сукупністю правових компетенцій у сфері його професійної діяльності в правовому полі [5, с. 15-17].

Усвідомлення недостатнього рівня правової компетентності менеджерів освіти актуалізує пошук шляхів до оптимізації формування правових знань з метою покращення якості управління закладом освіти. Цьому сприяє на наш погляд, управлінська творча спадщина А.С. Макаренка як керівника навчально-виховних закладів освіти.

Проблему формування правової компетентності у майбутніх спеціалістів різних галузей досліджували Б. Андрусишин, Д. Грубіч, І. Іваній, О. Іваній, Д. Клочкова, А. Кузнецов, М. Маркова та ін. Проте дослідники не розкривають її